

Za slovenske televizijske oddaje

Kot poročamo na drugem mestu, se zdi, da je tako imenovana regionalizacija televizijskih oddaj še daleč pred uresničitvijo. Iz odgovora predsednika deželne vlade Berzantija svetovalcu Slovenske skupnosti Štoki namreč izhaja, da vodstvo italijanske radiotelevizije sploh ne misli, vsaj za sedaj, decentralizirati televizijske službe, in sicer tako, da bi vsaka dežela imela na razpolago svojo informacijsko televizijsko službo, ampak namerava ustreči zahtevam in potrebam posameznih dežel z eno samo rubriko, ki bi jo oddajali iz rimskega studia za vse gledavce v Italiji. To seveda nikakor ne predstavlja primerne rešitve in gledavci se bodo morali zato še dalje zadovoljevati z informacijami splošnega značaja, sestavljenimi po dosedanem že ustaljenem kalupu.

Problem decentralizacije televizijske informacijske službe naj bi bil tesno povezan z zahtevami, ki jih postavljamo že dalj časa tudi Slovenci v Italiji. Tudi mi imamo pravico do televizijskih oddaj v svojem jeziku, kot je bilo že poskrbljeno za nemško govoreče prebivalstvo v Južnem Tirolu in kot je SR Slovenija to vprašanje uredila za italijansko prebivalstvo v Istri. Slovenska narodna skupnost v Italiji se dalje ne more zadovoljiti le z informacijskimi oddajami v lastnem jeziku, temveč nujno potrebuje tudi druge oddaje najrazličnejše vsebine, če hočemo, da bo televizija polno opravljala svojo nalogo.

Na dlanj je torej, da preureditev celotne televizijske službe v Furlaniji - Julijski krajini predstavlja problem zase, ki bi ga torej vodstvo radiotelevizije moralo posebej obravnavati, ker očitno nima tesnejše zveze s problemom že imenovane in tudi napovedane regionalizacije njenih oddaj. Mora priti predvsem do izraza jasna politična volja pristojnih organov in se morajo tudi izpolniti volilne obljube vidnih tržaških in deželnih predstavnikov stranke relativne večine, ki so se potegovali — in tudi prejeli — na zadnjih državnoborskih volitvah več tisoč glasov slovenskih volilcev.

Po drugi strani tudi drži, da moramo Slovenci v Italiji biti pripravljeni na to novo in že obljubljen pridobitev, kajti ta zahteva cel kader strokovno usposobljenih ljudi, tako na področju časnikarstva kot drugih kulturnih in družbenih dejavnosti. Očitno je torej, da zasluži vprašanje vso pozornost in da

CINIZEM AVSTRIJSKIH OBLASTI

Avstrijski dnevnik »Salzburger Nachrichten« je prinesel 11. avgusta naslednjo vest svojega dopisnika iz Celovca:

»Občinski uradi tistih 205 koroških krajev, ki morajo imeti po zakonu o krajevnih tablah dvojezične krajevne napise, bodo predvidoma označeni le z nemškim imenom. To je razvidno iz pripravljenih določil o izvedbi. To so za zdaj sicer še tajna, vendar se je na Koroškem že razvedelo, da politična označba kraja na tablah občinskih uradov ne spada med topografske napise in zato po zakonu naj ne bi postala dvojezična. Tudi označbe kraja na hišnih številkah ne spadajo na področje uveljavljanja tega zakona.

PREURANJEN OPTIMIZEM

Razlike obstajajo pri kažipotih za cestni promet. Ti so uvrščeni med topografske napise, vendar pa bo baje v določilih o izvedbi določeno, da morajo biti kažipoti le tedaj dvojezični, če stojijo v kakem dvojezičnem kraju in kažejo v kak drug dvojezični kraj. Takih primerov pa bo verjetno le malo.

Kot dvojezičnih velja po zakonu tistih 205 krajev v Južni Koroški, v katerih je pri ljudskem štetju 1961 20 odst. prebivalcev navedlo slovenščino kot občevalni jezik.« Tako »Salzburger Nachrichten«.

Iz tega kratkega, pa jedrnatega poročila je torej razvidno, da je bil ves tisti zadovoljni hrup v slovenskem tisku, češ pa smo le dosegli slovenske napise koroških krajev, kjer žive Slovenci, preuranjen in malo realističen. Po tem

ga je zato treba globlje in vsestransko proučiti in končno priti na dan z jasno izdelanimi predlogi. Bistvena zahteva, od katere Slovenci v Italiji nikakor ne moremo odstopiti, pa je, da mora televizijska služba v našem jeziku ustrezati ne samo tradicijam in čustvovanju našega ljudstva, ampak mora tudi tesno spremljati prizadevanja za naš omikani razvoj ter prispevati svoj delež pri nadaljnji duhovni in materialni rasti celotnega našega prebivalstva v Italiji. Samo na ta način bodo omenjene oddaje imele svoj eksistenčni razlog, svojo težo in svoj vpliv ter ne bodo papajsko in morda celo v slabi slovenščini ponavljale tistega, kar imamo priložnost gledati in poslušati v italijanskem jeziku. Po našem bi takšne oddaje bolj škodile kot koristile in bi nikdar ne bile veren odraz in izraz tukajšnje dejanskosti.

D. L.

poročilu bodo ostala uradna imena krajev samo nemška in s tem tudi imena na hišnih številkah. Napisane table na glavni cesti bodo ostale samo nemške. Tudi slovenski bodo lahko le kažipoti na stranskih poteh iz vasi — če bodo peljale tiste poti v kako drugo »dvojezično« vas.

Nekateri koroški in drugi Slovenci so se v svoji veliki naivnosti že razburjali zaradi tega, ker slovenska krajevna imena baje ne bodo imela uradne, ampak ljudsko obliko. Kakšna Loga ves torej ne bi bila Loga vas, kot se je nekdo na slovenski strani »uradno« domislil in jo prekrstil, ampak Loga ves, kot se je vedno imenovala. Očitno je tudi na slovenski strani nekoga prišla manjša preimenovanja koroških vasi, kakor da koroški Slovenci tega že nimajo dovolj od nemško govoreče strani. Nihče pa se ni pravočasno pobrigal, da bi bil zakon o krajevnih napisih izveden tako, kakor je bil zamišljen in zahtevan. Vse skupaj se grozi izroditi v farso tako s slovenske kot z avstrijsko-nemške strani. Avstrijske oblasti so pokazale — če je bila vest v »Salzburger Nachrichten« točna — tako mero cinizma in zlobe ter hinavščine, da bi temu komaj našli primero. Seči bi morali precej daleč v prostor in čas.

GROBA ŽALITEV

Radovedni smo, kako bo na to reagirala Jugoslavija. Veleposlanik Vošnjak se je te dni podvzval na avstrijsko zunanje ministrstvo z noto zaradi ustašev. Radovedni smo, če se bo kmalu podvzval tudi z noto zaradi koroških Slovencev.

Niti najmanj si ne želimo poslabšanja odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo ali celo med Slovenijo in Avstrijo. Toda za ohranitev dobrih odnosov je potrebna neka minimalna dostojnost, kakršne pri avstrijskih oblasteh ne moremo odkriti. Odkrijemo pa lahko očiten zloben namen, čimbolj poniževati koroške Slovence, da bi lahko čimprej asimilirali še tisto, kar je ostalo od 200.000 koroških Slovencev pred sto leti. Vse kaže, da se skriva za tem nek patološki strah pred majhnim slovenskim narodom in da bi si avstrijski, zlasti pa nemško-koroški nacistično usmerjeni šovinisti in nazadnjaki oddahnili šele takrat, ko bi bil ponemčen zadnji koroški Slovenec. A dokončno bi se začutili varni najbrž šele, ko bi slovenski narod sploh prenehal obstajati. Toda prepričani smo, da bo prej nje kaj pobralo — to je odvisno samo od odločnosti, zavednosti in vsestranske naprednosti slovenskega ljudstva, ki takih žalitev ne sme mirno požreti.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 27. avgusta, ob: 8. Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Komorna glasba, Trio »Pro musica rara«: pianist L. Engelman, klarinetist Franc Tržan, fagotist Srečko Korošak. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Koča strica Toma«. Dramatizirana zgodba po romanu Harriet Beecher-Stowe napisala Rita Mann, prevedla D. Kraševc. II. del. RO vodi L. Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa. 13.30-15.15 Glasba po željah. 15.15 »Prebrisana norica«. Komedijska, napisal Lope de Vega, prevedla N. Godnič. Režira Jože Babič. 17.00 Sport in glasba. 18.00 Baletna glasba. 18.40 Sejem plošč. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v sportu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Radio Olimpia - vesti, kronike, reportaže in glasba.

♦ PONEDELJEK, 28. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Slavne simfonije. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Morje v slovenski literaturi - pianistka D. Tomšič - Chopin: Sonata v b molu, op. 35 - Čemu so se smejali - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Romantične melodije. 22.30 Radio Olimpia.

♦ TOREK, 29. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Trobentač Al Hirt in Santi Lator. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Franco Gulli in pianistka Enrica Gulli Cavallo. 18.15 Glasbeni vrtiljak. 19.10 Veliki detektivi iz kriminalik. Za najmlajše: »Čebelji krog«. Dramatizirana zgodba, napisal Ernest Adamič. RO vodi Lojzka Lombar. 20.00 Sport. 20.30 Jacques Offenbach: La Perichole, komična opera. V odmoru (21.25) »Pogled za kuli-se«, prip. Dušan Pertot. 22.30 Radio Olimpia.

♦ SREDA, 30. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Marco Cola. 19.00 Ansambel »The Ventures«. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.30 Simfonični koncert. V odmoru (21.10) Za vašo Knjižno polico. 21.45 Melodije v polmraku. 22.05 Zabavna glasba. 22.30 Radio Olimpia.

♦ CETRTEK, 31. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Morje v slovenski literaturi - Pianistka D. Tomšič, F. Chopin: Sonata v b molu, op. 35 - Čemu so se smejali - Slovenski ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. 19.10 Costantino Mortati: Oseba, država in vmesne skupnosti. 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.30 »Tatvina«. Radijska drama, napisal Tone Frelj. Režira Stana Kopitar. 21.15 Ritmični orkester RAI iz Milana. 21.45 Skladbe G. Croceja in T. Lodovica da Victoria v izvedbi Polifonskega zbora »S. Maria Maggiore« iz Trsta pod vodstvom o. Vittoriana Maritana. 22.05 Zabavna glasba. 22.30 Radio Olimpia.

♦ PETEK, 1. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost. 18.30 Simfonična glasba. 18.55 Južnoameriški motivi. 19.10 Na počitnice. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.30 Gospodarstvo in delo. 20.45 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Nino Verchi. 21.40 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba. 22.30 Radio Olimpia.

♦ SOBOTA, 2. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.45 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio, oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Radio Olimpia. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Z. Hrvatič, pri klavirju Neva Merlak-Corradò. L. Boccherini: Sonata v b duru. J.S. Bach: Preludij in Gavotta iz Partite št. 3 za violino solo. 18.55 Orkester proti orkestru. 19.10 R. Bednarik: Moja srečanja. 19.20 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.30 Teden v Italiji. 20.45 »Peter je izginil«. Radijska kriminalka, napisal Franc Jeza. Nastopajo člani RO.

Kdaj televizijske oddaje v slovenščini?

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka je svoj čas bil postavil predsedniku deželne vlade Berzantiju vprašanje o tako imenovani regionalizaciji televizijskih oddaj, pri čemer se je zavzel predvsem za to, da bi v Furlaniji - Julijski prajini italijanska televizija uvedla posebne oddaje v slovenskem jeziku. Pri tem je omenil, da Južni Tirolici že več časa imajo televizijske oddaje v nemščini.

Pred kratkim je dr. Štoka prejel odgovor od deželnega predsednika, iz katerega med drugim izhaja, da radiotelevizijska ustanova po svoje pojmuje že večkrat napovedano regionalizacijo televizijskih oddaj. Te bi namreč obstajale le v tem, da bi tedensko, in sicer samo poskusno, imeli na sporedu rubriko, ki bi bila namenjena po skupinah posameznim deželam. Rubriko bi oddajali iz rimskih televizijskih studijev in bi jo torej lahko gledali vsi. Predstavniki radiotelevizijske ustanove v tej zvezi trdijo, da sedanje tehnične naprave ne dopuščajo, da bi vsaka dežela imela svoj televizijski studio.

Ta program — pravi dr. Berzanti — je bil napovedan že decembra 1971, a ni bil izveden, verjetno zaradi tega, ker bo v kratkem prenehal veljati dogovor med državo in ustanovo RAI. Zato sedaj še ni mogoče vedeti, kdaj bo televizija začela oddajati že na-

ŽELEZNIČARSKA STAVKA

Že napovedana »vroča« jesen z različnimi stavkovnimi in podobnimi gibanji se približuje. Ta razburkana doba naj bi se bila začela z železniško stavko, ki so jo sindikati napovedali za to sredo od devete ure zvečer do četrtega 24. avgusta do devete zvečer.

Po dolgih pogajanjih so sindikalna vodstva prenesla stavko na dan 4. in 5. septembra. Napovedujejo pa ostrejšo postopke za doseg višjih plač, za skrčenje delovnega urnika in za lažje napredovanje. Trenja med železničarji in vlado bodo trda in dolgotrajna, nikakor pa ne v korist državne skupnosti.

Svet bo shajal tudi brez bencina

V nedeljo so se začela v Beirutu pogajanja med desetimi zahodnimi petrolejskimi družbami in petimi arabskimi državami ob Perzijskem zalivu, ki imajo v zemlji petrolej. Države hočejo večjo direktno udeležbo pri črpanju in lastni prodaji petroleja in sicer 20 odst. Železe bi postali dejavniki in ne samo pasivni prejemniki deleža od dobičkov petrolejskih družb. S tem bi zrastle tudi njihov politični pomen. Lahko bi izsiljevale politične koncesije.

Arabski svet je sploh prepričan, da je petrolej adut v njegovih rokah. Sadat in Gheddafi se zanašata na petrolej, da bo prej ali slej pripravil Združene države in druge velike zahodne sile do tega, da bodo podprle arabski svet v boju proti Izraelu. Arabci, ki so izgubili upanje, da jim bo Sovjetska zveza pomagala premagati Izrael, so se spet obrnili

povedano rubriko. To bo mogoče pojasneno jeseni, ko bo na pobudo dežel v Neaplju posebno zborovanje o televizijski službi.

Deželni predsednik na koncu poudarja, da so zastopniki Furlanije - Julijske krajine že decembra 1971 opozorili voditelje ustanove RAI na potrebo, da se v naši deželi uvedejo tudi programi v slovenskem jeziku. Deželna vlada spremlja to vprašanje s posebno pozornostjo in zagotavlja, da bo tudi v bodočnosti naredila vse, kar je potrebno, da se zadeva reši.

—o—

DELO SVETA FURLANIJE - JULIJSKE KRAJINE

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je tik pred svojimi počitnicami opravil veliko delo. V samih dveh mesecih je imel namreč kar 28 sej, na katerih so svetovavci pregledali in odobrili 22 zakonskih načrtov. Izmed teh jih je bilo sedem že objavljenih v Uradnem listu dežele ter so torej že stopili v veljavo, medtem ko ostale zdaj pregleduje državna vlada. Kot je poudaril predsednik deželnega sveta prof. Ribezzi, je delo opravljeno v tem obdobju tako v deželnem svetu kot v posameznih komisijah bilo vedno usmerjeno v iskanje pravičnega tolmačenja teženj prebivalstva Furlanije - Julijske krajine.

Med raznimi zakonskimi ukrepi, ki jih je deželni svet sprejel v tem zadnjem obdobju, velja opozoriti na ukrepe, ki uvajajo spremembe in dopolnila v deželne norme na urbanističnem področju, nadalje na olajšave na področju prevoza in trgovine ter na ukrepe za zaščito narave in naravnega okolja (zaščita endemične flore in mestna odplaka).

Od začetka leta do počitnic je deželni svet imel 48 sej, katerim je treba dodati še številne seje petih stalnih komisij. Od začetka leta je bilo predloženih 56 zakonskih načrtov: 38 jih je predložil deželni odbor, 18 pa svet. Svet je razpravljal o 45 zakonskih predlogih, ki jih je že tudi odobrilo, 24 pa jih je že stopilo v veljavo.

proti Združenim državam v spoznanju, da njihova podpora vendarle več zaleže kot sovjetska. A zanašajo se le na račun: »Mi vam damo petrolej, vi nam podporo proti Izraelu.«

Račun se zdi realističen: Združene države in ostali Zahod potrebujejo petrolej, ogromno petroleja. Vendar pa vsaj še 10 let ne bosta odvisna od arabskega petroleja. Za zdaj ga še lahko dobijo dovolj od drugod, poleg tega, da imajo Združene države same še mnogo petroleja. Arabski petrolej bo postal nujen za Zahod šele sredi prihodnjega desetletja, čeprav ga kupuje ta iz raznih razlo-

(Dalje na 7. strani)

Mladoletni ne spadajo v družbo morilcev

V nedeljo zvečer je prišlo do upora v sodnih zaporih »Coroneo« v Trstu. Okrog devetih zvečer se je uprla skupina petnajstih mladoletnikov, starih od 15 do 17 let. Upor je na žalost zahteval dve smrtni žrtvi. Obe sta imeli komaj 17 let.

Povod vsega je bil znani Diego Fabbro, 20-letnik, ki je na pustno soboto zvečer v Skednju z nožem ubil bencinarja Bona, ker je napravil nekaj poklonov njegovi ženi. Vsi so bili maskirani in v pustnem razpoloženju, a Diego Fabbro ni razumel šale in je izvlekel nož. Že tedaj je javnost sklepala, da fant ni normalen. To se je pokazalo tudi tokrat v zaporu. Diego Fabbro se je baje v zaporu opil in razgrajal, zato so ga stražniki zaprli v samnico. Očitno pa je imel velik vpliv na skupino mladoletnikov, ki so se zaradi tega uprli, da bi ga dobili iz samnice. Ko so zvečer v skupni dvorani gledali televizijo, so v določenem hipu planili nazaj v celice, pograbili svoje slamnjače, jih nagrmadili z drugo opremo vred pri vhodu v dvorano in zažgali. Ni znano, kaj so si pri tem predstavljali. Verjetno so menili, da ima vse skupaj samo demonstrativni značaj in da ogenj ne bo nevaren, prestrašili ali ustražovali pa bodo paznike in ravnateljstvo.

V resnici je nastal pravi požar, dim je napolnil dvorano in mladoletniki so začeli obupno kričati na pomoč in loviti zrak. Neka-

teri so začeli z rokami razmetavati gorečo grmado, da bi se prikopali do vrat, v upanju, da jim jih bodo odprli. Toda v železnih križih v vratih je bil električni tok, ker je zaradi ognja pregorela električna žica in je nastal kratek stik. To je onemogočilo hitro reševanje. Izgubljene so bile dragocene minute. Ko so gasilci končno izolirali vrata in vdrli v sobo, sta bila dva mladince do smrti zadušena od dima in opečena. Šest drugih je bilo ranjenih, med njimi dva hudo. V bolnišnico pa so odpeljali tudi Diega Fabbra, ki sicer ni bil navzoč pri požaru, a se je bal posledic. Zato se je nalagal, da je požrl pol britvice. V bolnišnici so takoj ugotovili, da to ni res, in čez pol ure je bil že spet v »Coroneu«.

Ministrstvo za pravosodje v Rimu je poslalo generalnega inšpektorja Di Marija, da

bi napravil preiskavo. Ugotovil je nekatere nepravilnosti, predvsem to, da so bili mladoletniki, stari od 15 do 17 let, zaprti skupaj z morilci, kot je Diego Fabbro in drugi. Kot je izjavil za tisk, bodo napravili temu konec.

Po našem mnenju pa je nedopustno ne le to, da mlade kršilce zakonov, stare komaj 15 ali 17 let, zapirajo skupaj z morilci, tudi če ti še niso dopolnili 21. leta, ampak tudi to, da se jih sploh zadržuje v zaporu kot kake zakrknjene kriminalce. Po večini gre le za fante, ki so zakrivilo kake majhne tatvine ali podobno. Zakaj se ravna z njimi kot s pravimi kriminalci? Prijavili naj bi jih sodniku za mladoletnike, nato pa jih izročili staršem ali jih poslali v poboljševalni zavod. Vsekakor pa ne spadajo v družbo morilcev. Za to niti ni potrebna reforma sodstva, zakonov in kazenskega zakonika, ampak samo nekaj zdrave pameti in dobre volje.

Ugoden obračun pomembnega zavoda

Na nedavnem letnem občnem zboru članov Zavoda za študij in dokumentacijo o Vzhodni Evropi je bil podan prvi obračun delovanja tega zavoda v zadnjih treh letih ter so bile orisane splošne smernice za prihodnje delovanje. V skladu s svojimi nalogami in cilji je zavod posvečal posebno pozornost sedanjemu gospodarskemu in socialnemu položaju v državah donavsko-balkan-

skega področja. Za to območje obstaja veliko zanimanje v severovzhodni Italiji in v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Tako je zavod organiziral vrsto srečanj in posvetovanj, med katerimi velja omeniti predvsem zborovanja o zunanjetrgovinski dejavnosti Jugoslavije, Madžarske, Bolgarije, Romunije in Češkoslovaške ter okrogle mize, posvečene vprašanju tujih investicij v jugoslovanskih podjetjih, in politiki Evropske gospodarske skupnosti do vzhodnoevropskih držav na trgovinskem področju. Zavod je zbiral podatke o gospodarskem položaju v posameznih državah, jih ocenjeval ter obravnaval možnost industrijskega in tehnično-znanstvenega sodelovanja. Posebna pozornost je bila posvečena sedanjemu položaju in perspektivi razvoja prevoznih infrastruktur na področju Podonavja in Balkana s posebnim ozirom na možnost povezave s Furlanijo - Julijsko krajino.

Kar zadeva Jugoslavijo, velja pripomniti, da je poleg občasnih študij o gospodarski konjunkturi in položaju v plačilni bilanci, zavod pripravil tudi študijo o jugoslovanski avtomobilski industriji ter o razvoju pristanov, poleg tega pa še delo o značilnostih samoupravljanja v jugoslovanskih tovarnah. Tem študijam in raziskavam pa je treba končno dodati še zbiranje podatkov in dokumentov, ki jih zavod posreduje javnim ustanovam in oblastem ter — na zahtevo — tudi pomembnim industrijskim podjetjem.

Zavod je že objavil deset knjig, v katerih so zbrani akti zborovanj in posvetovanj ter nekatere izmed načrtovanih gospodarskih in in juridičnih raziskav. Pravkar tiskajo nadaljnje tri knjige in sicer akte zborovanja o romunski trgovini s tujino, zgodovinsko študijo »Narodnostno gibanje Slovencev in Hrvatov« ter juridično študijo »Vpliv gospodarskega načrtovanja na gospodarske pogodbe v Jugoslaviji, Romuniji in Bolgariji«. Zavod nadalje objavlja tudi revijo »Est-Ovest«, ki izhaja že tretje leto in ki si je utrla pot tudi v mednarodnih krogih. V okviru zavoda so

(dalje na 4 strani)

— Ben, si vidu, Jakec, de se ne delajo norca samo sez nas. Tudi na Koroškem se delajo norca.

— A, češ reč tisto sez jemeni od krajev?

Meni se zdi, de oblast se povsod dela norca z ledi. Tu je — ku be reč — u naravi stvar same. Kolkokrat so rekli: tu se ne bo podražlo. In gvišno ku umret se je čez an ten den podražlo. Je blo zmiram taku. Tu so, be reku, ane sort naravni zakoni. Koker tisti od gravitacije al pej od metabolizma.

— Madona, ma danes pej govoriš strašno kunšno, de te ni zastopet. Kej nisi morbet tudi ti postau politik?

— Jest ne. Ma znaš, če marsikaj bereš jn bereš samo tašne reči, ke ni neč zastopet, pole začneš počasi še govort taku, de te nobeden ne zastope. Ma kej si tou reč ti ses tem, de se tudi na Koroškem delajo norca?

— A ja. Sm tou reč tisto, ke so zdey odložli, de bojo na Koroškem nardili tudi slovenske table sez jemeni od vasi. S temi tablamí pej Slovenci niso prou neč zadovolni. Zatu ke bojo nardili tašne table samo na kašnih koteh, v kašneh vaseh u hribeh, tam kamer nima Buh svojga. Tam, kamer ne pasà nobeden. Jn, se zna, Celovc bo še naprej ostau samo Klagenfurt. Ne samo tu. Vsa ta jemeni ne bojo uradno velala neč. Na nobenmi dokumenti, na nobenem pisanji ne bojo nicali slovenskih jemen.

— Ja, pole zastopem, de koroški Slovenci niso s tem zadovolni.

— Jn jest stavem, de tudi tega malga, ke ni neč, ne bojo pestili naredet. Boš ti vidu. Tu je lahko zastopet že sez izjav, ke jeh dajejo politiki. Koroški deželni glavlar je, postau moč reč, prou Nemce »nej zberejo notranjo moč jn dajo slovenski manjšini tisto, kar ji pripada po moralnih in pravnih obveznostih.« Po slovensko be se tu reklo: »dejte si koražo, ke tu moramo naredet za stran državne pogodbe, ke če ne bomo zmiram jemeli sitnosti.« Ma se je zmislju tudi na Slovence jn jem je reku, »de se ne smejo predajat lažnim čustvom jn de morejo stvarno ocenjavat svoj položaj jn možnosti.«

— Čaki, ti bom jest povedau, kaku se tu reče po slovensko! Tu pomeni: vi Slovenci ne stojte zmiram gnat tisto »naše pravice, naše pravice« jn »slovenščina, slovenščina!« Vi Slovenci moreste premislet, de so na Koroškem tudi Nemci, ke jem prou neč ni všč tista vaša slovenščina. Zatu moreste bet realni!

— Sej, sej! Zatu je pej glavlar tudi reku, de deželna vlada nardi kar more. Prouzaprour je reku, de skuša naredet kar more, de be najdla pravično pot za vse Korošce, nemške jn slovenske. Z drugmi besedami be tu pomenlo, de kar je pravično za Slovence, še ni rečeno, de je pravično za Nemce jn de so tiste boge table lahko velika krivica za Hajmatdinst.

— Ma ta glavlar, ke je uan tudi od Hajmatdinst?

— Ne, uan je socialist.

S Tržaškega

Okrepimo slovenske denarne zavode!

Prve dni meseca julija so brez velikega hrupa odprli novo podružnico Tržaške hranilnice (Cassa di Risparmio di Trieste) v središču Devina. Novemu devinskemu bančnemu okencu so dali uradno status »agencije« (št. 7) in bo imela za leto samo sezonski značaj, tako da se bo njeno poslovanje zaključilo že s 30. septembrom. Pred leti je v Devinu že delovala menjalnica Tržaške hranilnice, ki je bila v preveč zakotnem prostoru in izključno sezonskega značaja, zamenjala pa je samo tujo valuto. Letošnja nova pridobitev je vsekakor pomembnejša: nahaja se res v središču vasi v pritličju novozgrajenega hotela »Penzion Suzy«, katerega lastnik je slovenski gostilničar Kazimir Pecikar; kot »agencija« opravlja vse bančne posle, vključno menjavo tujega denarja (kot je to razvidno iz velikega, vendar samo italijanskega napisa na izložbi!).

K temu moramo še dodati, da posluje ob lanskega leta dalje tudi menjalnica ob vstopu na avtomobilsko cesto Trst - Benetke, to

je pri Moščenicah (uradno: Lisert), ki jo upravlja Goriška hranilnica (Cassa di Risparmio di Gorizia). Poleg teh dveh bančnih uradov imamo še enega večjega, sesljsko izpostavo Tržaške hranilnice, ki zaposluje kar sedem uradnikov, od katerih pa ni niti eden domačin (!). Ko so pred kratkim postavili nov napis, so napisali, da je to filiala za Devin-Nabrežino. Prej je zadostovalo Sesljan!

Marsikdo bo dejal, da je tolikšno število bančnih uradov v devinsko-nabrežinski občini dokaz, da se promet, trgovina in ostale gospodarske dejavnosti nenehoma krepijo in seveda zahtevajo ustrezne bančne usluge. To ni nič novega, kajti vprašanje lahko postavimo tudi drugače. Vsi dobro vemo, da je precejšen del dohodka v občini Devin-Nabrežina delo domačih, to je slovenskih ljudi, ki seveda želijo, da bi tudi v bančnih zavodih bili postreženi v svojem jeziku. Ali je to res nemogoče? Čudno je, da edini slovenski bančni zavod v občini, to je nabrežinska posojilnica, ne more oziroma se ji ne posreči delovati kot normalen bančni zavod. Ali je to v kakšnem načrtu, da domača posojilnica ne sme uspevati in da jo nenehno obkoljujejo druge banke? Po našem mnenju bo hud udarec nabrežinski posojilnici prizadet takrat, ko bo Tržaška hranilnica odprla novo podružnico v Zgoniku. O tem se namreč šušlja že več časa.

Če pa že obstaja slovenski denarni zavod v Nabrežini, ali se ta res ne more razviti po zgledu sorodnega openskega zavoda? Čemu ta neokretnost? Temu so krivi domači ljudje, ki ne zaupajo premajhni domači posojil-

nici ali pa je morda krivo njeno vodstvo, ki ni dovolj gibčno in ne razume aktualnih, stvarnih problemov celotne slovenske skupnosti v tem delu tržaške pokrajine.

Menda je že na zadnjem občnem zboru nabrežinske posojilnice, ko se je odločalo o združitvi z opensko posojilnico, bilo jasno rečeno, da je treba čimprej usposobiti posojilnico za redno bančno poslovanje z rednim neokrnjenim urnikom, za kar bi openska posojilnica dala vso potrebno pomoč. Zakaj do tega še ni prišlo?

Mislimo, da je vprašanje dovolj pereče in važno in upamo, da ne bo vsa zadeva le pri tem članku.

L. K.

PRIJAVITE PRAVOČASNO ŠKODO PO DIVJAČINI

Že dolga leta se ponavljajo pritožbe naših kmetov, da jim divjačina, kot so srne, zajci, fazani, šoje in podobno, delajo občutno škodo na kmetijskih pridelkih. Nekateri so iz obupa celo opustili obdelovanje na zemljiščih, ki so posebno izpostavljena tej nadlogi.

Letos smo vendar dočakali dolgo zaželeni zakon, po katerem lahko kmetje zahtevajo odškodnino za povzročeno škodo. Zakon je sicer skop, ker pravi, da kmet lahko prosi za podporo v primeru, da je bila škoda po divjačini res znatna. Glede prijave pa je najbolj važno to, da je treba **prijaviti škodo v 10 dneh**, potem ko ste jo opazili.

Ker se bliža jesen in bo divjačina verjetno spet opravila svoje delo na poljskih pridelkih, pozivamo vse kmetovalce, da prvočasno prijavijo škodo **pri Zvezi neposrednih obdelovalcev v Trstu, ul. Roma 20**, ki se bo tudi zavzela pri pristojnih organih, da kmetje prejmejo primerno odškodnino. Uradi so odprti vsak delavnik od 9. do 13. in od 16. do 19. ure, razen ob sobotah.

Prva pokrajinska vinska razstava

Da bi uresničila obveznosti, ki si jih je zadala, bo sedanja uprava tržaške pokrajine priredila v dneh 26. 27. in 28. avgusta t.l. pokrajinsko vinsko razstavo, in sicer v Boljuncu.

Namen pokrajinske uprave je, da se ta manifestacija obnovi vsako leto. Manifestacija sama naj bi kronala in istočasno sintetizirala razne razstave v krajevnem merilu, ki so postale že tradicionalne, saj se prirejajo že nad deset let. Dosežki teh prireditev so izredno otipljivi, tako glede izboljšanja kakovosti vinskega pridelka, kakor tudi njegovega ovrednotenja. To pa po zaslugi tekmovanja med vinogradniki. Po drugi strani pa predstavljajo nedvomne dosežke zaradi očitne privlačnosti s turistične plati. Nazadnje nudijo meščanu možnost, da v naravnem okolju okusi in preceni pristno vino, ter mu omogočijo, da prisostvuje stranskim prireditvam kulturnega in športnega značaja.

Pokrajinska vinska razstava ima namen ugoditi zahtevam vinogradnikov s tem, da dopolnjuje zasluženost aktivnost občin in združuje vinogradnikov, ki so tvorno sodelovali, posredujoč svoje izkušnje, organizacijski u-

stroj krajevnih razstav, pridobivanje vin in promocijske pobude.

Ker se ta pokrajinska razstava prireja na ozemlju občine Dolina, je organizirana s sodelovanjem te uprave. Isto se bo zgodilo v prihodnjih letih z ustanovami, v katerih območju bo napovedana in se bo odvijala.

Sporod predvideva otvoritev ob 17. uri v soboto, 26. avgusta t.m. v prisotnosti najuglednejših osebnosti javnega življenja, javnih ustanov in kmetijskih izvedencev. V nedeljo, 27. t.m. bo začetek pokašnje že ob 10. uri, medtem ko bodo popoldne obiskovalci lahko prisostvovali nastopu pevskih zborov »E. Grion - Krožek Italcantieri - Tržič« ter »F. Venturini« od Domja ter folklornih skupin »Santa Gorizia« iz Gorice ter »Tine Rožanc« iz Ljubljane. V času razstave bodo nastopile tudi lokalne godbe na pihala.

V ponedeljek, 28. t.m., bo okrogla miza o temi »Tipizacija vin v tržaški pokrajini«, ob udeležbi deželni in krajevnih tehničnih ustanov s tega področja ter sindikalnih organizacij. Ob 20. uri bo nagrajevanje vin, ki jih bo predhodno ocenila strokovna komisija, nakar bo zaključek pokašnje ob 24. uri.

SLOVENSKA REVILJA O STANJU V DEVINSKO-NABREŽINSKI OBCINI

Zadnja, 11. številka ugledne revije »Slovenija — paralele« (izdaja jo Gospodarska zbornica Slovenije, tiskajo pa jo v »Goriški tiskarni« v Sempetru pri Gorici) prinaša tudi članek z naslovom »Položaj Slovencev v nabrežinski občini«. Sestavek je napisal Nande Žužek, član uredništva te revije, v njem pa povzema ugotovitve, ki jih je podal nabrežinski župan dr. Legiša ob nedavnem obisku slovenskih gospodarskih čarnikarjev na Tržaškem. Bralec v Sloveniji je tako lahko dobil stvarno in objektivno podobo o narodnostnem, političnem in gospodarskem stanju v tem delu slovenskega zamejstva.

Ugoden obračun

(nadaljevanje s 3. strani)

ustanovili tudi specializirano knjižnico, ki ima za zdaj na razpolago tisoč 300 knjig in 250 časopisov in revij.

V drugem šestmesečju 1972 bo Zavod za študije in dokumentacijo o Vzhodni Evropi pripravil nekaj važnih posvetovanj. Prvo bo v oktobru v Trstu o »Evropi in Balkanu«. Pri organizaciji bo sodeloval tudi rimski Zavod za mednarodne zadeve in pariški »Institut Atlantique«. Novembra bo v Trstu srečanje italijanskih in jugoslovanskih strokovnjakov na temo »Teoretični nastavki jugoslovanskega samoupravnega podjetja in makroekonomskega vplivi«. Proti koncu novembra ali pa v prvi polovici decembra bo Zavod organiziral posvetovanje o delitvi narodnega dohodka v gospodarskem načrtovanju, na katerem si bo mogoče izmenjati mnenja in rezultate o tem aktualnem argumentu tako v vzhodnih kot tudi zahodnih državah.

REGIONALNI KONGRES U.F.C.E. »ALPE-ADRIA« V TRBIŽU

Od 7. do 10. septembra bo v Trbižu regionalni kongres Federalistične zveze evropskih etničnih skupnosti (Union Fédéraliste des Communautés Ethniques Européennes). Dne 7. sept. se bodo udeleženci zbrali. Naslednji dan, v petek, ob 10. uri se bo začelo zborovanje z nagovori predstavnikov Furlanije - Julijske krajine, Slovenije in Koroške. Prof. dr. Th. Veiter iz Feldkircha bo nato predaval o temi »Država, državni narod in dvojezičnost«. Ob 15. uri bodo podana poročila o položaju vseh etničnih skupnosti, ki bodo zastopane na kongresu, nakar bo sledila diskusija. Zvečer bo sprejem.

V soboto ob 9.00 bo predaval dr. Aleš Lokar o temi »Jezik: integracija — asimilacija — in most«. Sledila bo diskusija. Ob 15.00 bo predavanje z diskusijo pod naslovom »Mnogojezičnost in matični narod«. Zvečer bo folklorna prireditev skupin iz treh dežel. V nedeljo pa bo izlet v smeri: Trbiž - Kranjska gora, Korensko sedlo, Baško jezero, Področica - Trbiž.

Kongres bo v Sporthotelu »Bellavista« (Trbiž). Rezervirati si je mogoče sobe z eno, dve ali tremi posteljami. Soba in hrana dnevno 5000 lir. Za udeležbo na kongresu se plača 4000 lir.

PO ŠMARNIH DNEH

Velikošmarni dnevi so mesto zavili v žar vročine do 36 stopinj in v pusto praznino, ko nisi videl niti avta na cesti in nobenega gosta pred zaprtimi kavarnami. Se tatovi so mirovali. Policija je ugotovila le dve tatvini z borimi tristo tisoči plena. Tudi prometnih nesreč je bilo manj kot prejšnja leta, vsaj v mestu in okolici.

V začetku tedna pa je pregnal pasjo vročino dež in hladno vreme, ki še ni ustaljeno. Vendar že omejuje kopanje v morju in letovanje v hribih. Začenjata se običajno redno delo in življenje. V Gorici so v polnem teku priprave za 'goriški september' folklore, petja in mednarodnih srečanj. Turistična ustanova je za to priložnost že izdala posebno spominsko svetinjo, ki je tudi na prodaj.

POGREB DR. STELETA

Pogreb pok. dr. Franceta Stelëta je bil v soboto, 12. t.m. na ljubljanskih Žalah. Od njega se je najprej poslovil Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, govorila pa sta med drugim še dr. Dragotin Cvetko v imenu filozofske fakultete in dr. Nace Šumi, predstojnik oddelka za umetnostno zgodovino na ljubljanski filozofski fakulteti. V slovo je zapel zbor »Lira« iz Kamnika, pogrebne obrede pa je ob asistenci še drugih duhovnikov vodil ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič.

RAZSTAVA ROBERTA KOZMANA

V občinski galeriji na trgu Unità razstavlja te dni svoje slike umetnik Robert Kozman. Razstava bo odprta do 27. t.m., vsak dan v času od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, v nedeljo pa od 10. do 13. Kozman kot slikar zna odkrivati lepoto v stvarih in pokrajini in predvsem jo zna izraziti v barvah na svojih platnih.

Iz Goriške

Ludvik Zorzut 80-letnik

Prav na današnji dan leta 1892 se je rodil v Medani po vsej naši domačiji znani ljudski in planinski pesnik, folklorni pisatelj in toponomastik Ludvik Zorzut.

Osemdeset let nosi še kar brhko in z nasmejanim obrazom od Kanala do Gorice, od Medane do Lovrane. Povsod siplje verze kot iz rokava, vodi zборе in sestanke. Doma v kanalskem Gradu pa piše, piše, da sam ne ve, kje najde čas. Vedno mlad. Zato je član krožka Juventus Fervida, Živahna mladina, obenem pa tudi eden glavnih odbornikov Kluba starih goriških študentov.

Da, saj je po domači osnovni šoli maturiral v Gorici. Ze tu je izdajal literarni listič »Naše vaje«, obenem je vodil samostojno demokratično izvoljeno dijaško občino. Zorzutova vodilna beseda je odločevala.

Leta 1921 se je poročil z Marijo Debenjakovo iz Kozane. Še prej je bil v začetku prve svetovne vojne odpeljan v notranjost Italije in tedaj so začela leta njegovega potovanja. Leta 1920 je postal magistratni svetnik v Mariboru. Živahno je deloval pri Planinskem društvu in pri »Sedejevi družini« v pomoč goriškim beguncem.

Po nemški zasedbi je sam postal begunec, najprej v Ljubljani, nato v Gorici, kjer je delal pri Rdečem križu. Leta 1949 se je naselil v Novi Gorici, oziroma v Kanalu. Ob vsem tem križevem potu je vedno delal in pisal pesmi in narodopisne ter zgodovinske članke v mnoge revije, liste, koledarje v Gorici in Mariboru. Zorzutovo ime najdeš povsod: v Trinkovem koledarju, v Krajevnem leksikonu Slovenije, največ pa v Planinskem vestniku, kjer neprestano žari njegova zdaj hudomušna, pa spet resna beseda, tako v pesmih kot v orisih planin.

Peč

DOMAČA PRIREDITEV

Pred nedavnim smo v Novem listu že sporočili, da bodo imeli v nedeljo, 27. avgusta, na Peči domač kulturni praznik. Spored se bo razvijal na trgu pred cerkvijo. Zjutraj po maši ob deveti uri in pol bo tradicionalna blagoslovitev vozil ter odprtje stojnic in točilnic.

Popoldne ob 17.30 se bo začel kulturno-zabavni spored s sodelovanjem naslednjih pevskih zborov: sovodenjski »nonet«, moški zbori iz Bilj, Mirna, zbor »Mirko Filej« iz Gorice ter moški zbor Rupa-Peč. Z ljudskimi skladbami pa nas bo zabaval ansambel »Kondor« s Tržaškega.

Prireditelji so poskrbeli tudi za odlično vinsko kapljico, za okusne prigrizke, mesne in ribje ter druge specialitete. V sproščenih in veselih uricah ne bo manjkalo zabave in veselja.

Ob slabem vremenu bo prireditev prihodnjo nedeljo.

V Novi Gorici je mladeniški osemdesetletni Ludvik stalno zaposlen pri književnem organizacijskem delu. Tu je tudi pomagal ustanoviti Goriški muzej, arhiv in druge kulturne ustanove. Čeprav je od 1953 dalje uradno upokojen še ne miruje. Sam pravi o sebi, da je polnokrvni Bric, že kot študent nemirnega duha, ki je prirejal vesele nastope in je zbiral mlade pevce. Vsega se je posvetil kulturnemu življenju, še posebej planinstvu in turizmu.

Vedno in povsod pa trosi svoj dobrodušni nasmeh in vesele prigodnice, ki so postale že skoro ljudsko blago. Ob jubileju jih bodo prijatelji zbrali v zbirko, ki bo kot pesniški glas člana »Juventutis fervidae« še vedno vedrila Ludvikove rojake do njegove stoletnice in še čez.

r. b.

—o—

Števerjan

JAVNA DELA

Vse kaže in tako tudi upamo, da bodo že do konca leta urejene še nekatere naše ceste, predvsem iz Jazbin na Bukovje. Siroka bo šest metrov in bo asfaltirana, na vsaki strani bo imela še po pol metra roba. Videmsko podjetje gradi podporno zidovje in odpravlja ovinke tudi po drugih vaških poteh v Števerjanu.

Kmalu bo razpisana tudi dražba za javno razsvetljavo v Britofu, Dvoru in Sovenci.

Občina je prosila za ta dela posojilo v višini 27 milijonov lir. Zaenkrat jih je dobila deset. Občinski odbor pa si bo prizadeval dobiti še ostala potrebna sredstva, da bo Števerjan dobil sodobne ceste in razsvetljavo.

OPOZORILA

Tržaška univerza je razpisala podporo za enoletno bivanje v študentskem domu v Trstu. Stipendijo lahko prejmejo redno vpisani dijaki kemijske fakultete, ki imajo vsaj tri leta stalno bivališče v Gorici. Prošnje je treba vložiti do 31. oktobra t.l.

—o—

Na goriškem šolskem skrbništvu je izstavljena okrožnica obrambnega ministva, ki zadeva vpoklic dijakov - vojaških obvezancev.

—o—

Napovedani izlet prosvetnega društva »O. Zupančič« iz Standreža v Sovjetsko zvezo je preložen na dneve od 22. do 27. septembra. Na razpolago je še nekaj prostih mest.

—o—

Tudi občinski upravi v Sovodnjah in v Doberdolu opozarjata dijake srednjih in visokih šol, naj se pozanimajo na domačih županstvih za letne podpore, za kritje potnih stroškov ali za kake druge podpore.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob smrti dr. Franceta Steleta

Dne 11. avgusta t.l. je slovenski narod izgubil enega izmed svojih največjih sinov, dr. Franceta Steleta, umetnostnega zgodovinarja in univerzitetnega profesorja v pokoju. Pokojnik se je rodil 21. februarja 1886 v Tunjicah pri Kamniku, kot sin kmečkih staršev. V gimnaziji je pokazal veliko nagnjenost za matematiko, vendar se je pozneje usmeril drugače, saj se je na dunajski univerzi vpisal na slovansko filologijo in zgodovino, še posebej pa se je posvetil umetnostni zgodovini, ki jo je študiral pri znamenitih profesorjih Franzu Wickhoffu, Maksu Dworaku in Juliusu Schlosserju. Bil je to čas, ko sta na Dunaju študirala umetnostno zgodovino tudi Izidor Cankar in Vojeslav Molè. Prof. Dworak, ki mu ni bil samo akademski učitelj, ampak tudi iskren prijatelj, ga je uvedel v študij srednjeveškega stenskega slikarstva na Kranjskem in s to temo je leta 1912 tudi doktoriral. Že naslednje leto je postal deželni konservator za Kranjsko, vendar je njegovo delo kmalu prekinil izbruh prve svetovne vojne. Bil je mobiliziran in poslan v Rusijo, kjer je že leta 1914 prišel v rusko ujetništvo, ki ga je preživel v Sibiriji.

Po povratku v domovino leta 1919 je prevzel vodstvo Spomeniškega urada, ki je bil ustanovljen za področje celotne takratne Slovenije. V delo te ustanove je uvedel naj sodobnejše metode ter je zagovarjal načelo, da je umetnostnim spomenikom pri obnovi treba ohraniti čimveč zgodovinske in estetske pričevalnosti, upoštevajoč stilno vodilne spomenike kot tudi tiste, ki so zrasli v krogu ljudske umetnosti. Svoje globoko poznavanje slovenskega umetnostno-zgodovinskega gradiva je leta 1924 strnil v knjigo »Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih«, v kateri je nakazal še danes veljavne temelje in vprašanja, s katerimi naj bi se ukvarjala slovenska umetnostna zgodovina. Sodeloval je pri ustanovitvi Narodne galerije v Ljubljani in Umet-

nostnozgodovinskega društva za Slovenijo. Več let je bil urednik »Doma in sveta« in je v njem na široko odprl vrata sodobnim umetniškim smerem, zlasti ekspresionizmu. Leta 1938 je po odhodu Izidorja Cankarja v Argentino prevzel stolico za umetnostno zgodovino na ljubljanski univerzi, leta 1940 je postal redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in leta 1948 prevzel vodstvo sekcije za umetnostno zgodovino v tej kulturni in znanstveni ustanovi.

Dr. Francet Stelè je v letih med obema svetovnjima vojnama tesno sodeloval z arhitektom Jožetom Plečnikom, načrtovalcem več značilnih ambientov in stavb v Ljubljani, in je temu velikemu umetniku posvetil dve knjigi, »Architectura perennis« (1935) ter »Napor« (1955). Žal je ostala nedokončana široko zasnovana zbirka »Monumenta artis Slovenicae«, od katere sta izšla le dva zvezka (leta 1935 in 1938). Dr. Stelè se ni ukvarjal samo s srednjeveško umetnostjo na Slovenskem — napisal je med drugim tehtno razpravo o gotskih dvoranskih cerkvah na naših tleh — marveč tudi z baročno, zlasti s slikarstvom, in tudi z novejšimi smermi 20. stoletja. Na književnem polju je ostal aktiven prav do zadnjih let, ko so izšli njegovi »Slovenski impresionisti«, leta 1969 pa eno izmed temeljnih del slovenske umetnostne zgodovine, »Slikarstvo v Sloveniji od 12. do 18. stoletja«, ki predstavlja pravo življenjsko sintezo Stelètovih spoznanj o srednjeveškem slikarstvu na tem ozemlju in o njegovem mestu v okviru zahodnoevropske umetnosti. Tej je že leta 1935 posvetil posebno pregled, prvi v slovenskem jeziku, z naslovom »Umetnost zapadne Evrope«.

Pok, dr. Stelè je vedno s posebno skrbjo preučeval umetnostno preteklost v Slovenskem Primorju in spremljal tamkajšnje sodobno likovno ustvarjanje. V predvojnih letnikih strokovne revije »Zbornik za umetnostno zgodovino« je redno poročal o

svojih obiskih na drugi strani takratne meje z Italijo. Kot sad tega študija je nastala prva izdaja knjige »Umetnost v Primorju«, ki je izšla leta 1939. Prevedeno v več svetovnih jezikov so jo po drugi svetovni vojni uporabili na mirovni konferenci, kjer so tudi s kulturnimi argumenti podprli prizadevanja Jugoslavije za pravično rešitev primorskega vprašanja. Knjiga je leta 1960 izšla v razširjeni in izpopolnjeni izdaji ter je pomembna zlasti v metodološkem pogledu: v njej je dr. Stelè vzorno apliciral t. im. umetnostno-geografsko metodo, s pomočjo katere razlaga umetnost tega področja in jo postavlja v evropski okvir, hkrati pa opozarja na »genius loci«, torej na tisto, kar je v teku stoletij ustvarjalno prispevalo tudi prebivalstvo tega območja. V zvezi s Primorsko bi spomnili še na dva teksta: leta 1951 je napisal predgovor h katalogu razstave Lojzeta Spacala v Trstu, leta 1953 pa uvod h katalogu ob razstavi tržaških slovenskih slikarjev v ljubljanski Moderni galeriji, ki je tokrat močno razgibala kulturno javnost v slovenski metropoli.

Znanstveno delo dr. Franceta Stelèta, akademskega učitelja več generacij slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, je bilo priznано in upoštevano tudi v mednarodnih znanstvenih krogih, saj je bil član več tujih znanstvenih ustanov in nosilec Herderjeve nagrade dunajske univerze. Značilna je zlasti njegova teza, da slovenska umetnost pripada velikemu subalpskemu pasu, ki se v obliki loka razteza od genovskega zaliva vzdolž Alp in preko Istre do Kvarnerja.

V Jugoslaviji je bil dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu in Srbske akademije znanosti; prejel je Prešernovo nagrado in več visokih državnih odlikovanj. Ob njegovi smrti se zdi, kot da se je zaprl cel list v knjigi slovenske zgodovine, saj je od nas odšel človek, ki je slovenski kulturi z največjo ljubeznijo posvetil celih šest desetletij svojega dolgega in plodnega življenja ter je bil v njej dejavno in vidno prisoten prav do svojih zadnjih dni. M. V.

—o—
Bravce obveščamo, da je tokrat nadaljevanje romana »Smrt v pomladi« zaradi pomanjkanja prostora moralo izpasti. Prosimo za razumevanje.

ŠTUDIJSKI DNEVI SLOVENSkih IZOBRAŽENECV V DRAGI - 1972

S P O R E D

SOBOTA, 2. septembra:

Ob 17.00 uri: Začetek.

Pevski zbor bo zapel udeležencem pesem v pozdavi.

Predavanje: O IDEJNEM PLURALIZMU. Govori dr. ing. Boris Sancin. DISKUSIJA

Nedelja 3. septembra:

Ob 8.30 uri: Nedeljska maša z nagovorom dr. Janeza JENKA škofa v Kopru.

Ob 10. uri: Predavanje SVOBODA VESTI KOT IZRAZ ČLOVEKOVEGA DOSTOJANSTVA. Govori dr. Lojze ŠUSTAR, škofov vikar v Churu v Švici.

Ob 11.30 uri: Predavanje VREDNOTE TRADICIONALNE DRUŽBE V KONFLITU Z MODERNO. Govori dr. Stane JUŽNIČ, profesor na fakulteti za sociologijo, politične vede in častnikarstvo univerze v Ljubljani. DISKUSIJA.

Ob 13. uri: KOSILO.

Ob 16. uri: ORIS STANJA NARODNE SKUPNOSTI NA KOROŠKEM, V BENEŠKI SLOVENIJI TER NA GORIŠKEM IN TRZAŠKEM. Poročajo župnik Emil CENČIČ, dr. Damijan PAVLIN in dr. Jožko TISCHLER.

Nato predavanje:

O SPREMENLJIVOSTI IN NESPREMENLJIVOSTI VREDNOT. Govori prof. Josip VIDMAR. DISKUSIJA.

PONEDELJEK, 4. septembra:

IZLETI V TRZAŠKO OKOLICO, če bo zanje zadosti udeležencev.

PS. Vedno je mišljen italijanski čas!

AVTOBUS v Drago vozi izpred železniške postaje (na robu restavracije na glavni žel. postaji) - ul. Gioia - ob 6.00, 13.05 in ob 19.30. Iz Drage se vrača ob 6.50, 14.15 in ob 20.20.

AVTOBUSI do BAZOVICE pa vozijo iz Trsta vsake pol ure s križišča ulice Cicerone in Largo Piave (blizu trga Oberdan).

PRISPEVEK ZA ŠTUDIJSKE DNI: 1000 lir. Za tiste, ki to želijo, bo v poslopju zborovanja tudi hrana in prenočišče, kar morajo posebej plačati. Prosimo, da bi se tisti, ki to žele, čim prej javili.

Jože Felc: »Dobro jutro, svoboda«

Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala knjigo novel primorskega avtorja Jožeta Felca »Dobro jutro, svoboda«, ki je vzbudila nenavadno pozornost v javnosti, Felc je namreč v njej tako odkrito in iskreno in hkrati tako umetniško plemenito spregovoril o enem najbolj delikatnih obdobjih moderne slovenske zgodovine, to je o prvem povojnem času, kot se je to doslej le zelo redkokomu posrečilo. Knjigo je poimenoval po prvi noveli, ki ima tudi naslov »Dobro jutro, svoboda«. V njej se spominja, kako je kot otrok doživljal povojno dogajanje, »svoboda«, kot so govorili ljudje, ki jim ni bila poznana beseda osvoboditev. Spomin na otroštvo se mu meša z značilnimi vtisi in podobami tistega časa. Ko beremo te zgodbe, se čutimo spet prestavljene v tisti čas, ko je bila vsa Primorska kot ponorela, v prepričanju, da so se nenadno uresničile vse dolge sanje o svobodi, ki jih je sanjala dve desetletji pod fašizmom in potem vso dolgo hudo vojno. Beseda svoboda je sploh izgubila svoj pravi pomen, nenadno je pomenila vse mogoče, mnogo lepih, čudnih, pa tudi smešnih in celo grdih stvari. Jože Felc piše o tem:

»Odkar stoji svet, še ni posijalo nanj toliko svobode. Odprite duše in jo použijte! Kresovi vrše v nebes jate svetlih isker. V gozdovih so ostali le še ptiči in mrličji. In drvarji, ki podirajo petdesetmeterske smreke za petletko in za mlaje. Smejte se, očanci in mamke, ki se še niste spogledovali s svobodo! Slovenske besede in pesmi vro iz božjih otrok. Samo preteklost še preklinjamo po laško. To je čas radosti. Oblomimo lipe po Samsonu in veje obesimo po stenah hiš in razvalin! Ded in mama sta jih že prinesla in jih razvešata okrog slike moža z dolgimi brki in zelenim nasmehom. Na dolgih palicah vihtimo ognje in po ogradah in gričih iz kresov plesavamo v nebo jate pisanih biserov, ki jih spočenja zakurjeno smreče. Po zidovih pišemo rdeče besede o svobodi, Stalinu in prvem maju. Pisane zastave se spogledujejo z belimi oblaki. Tarajska rosa, te ognjene besede in gromke salve. Premagali smo in premagujemo. Iz oken nas gledajo slike voditeljev — modro, preudarno, veličastno, stvariteljsko, tolažilno. Vse je v nas. Tujega nočemo, svojega ne damo! Juhej! In harmonike in

lipe, srečni nasmeški, polka, mlaji, mlaji, mlaji in proslave...»

V teh stavkih, skomponiranih iz takratnih gesel in besed, je najti vzdušje tistih dni, ko so postali vsi ljudje spet otroci, ki so verjeli v pravljice in v politično mistiko. Felc piše: »Ded je zvečil tobak in častil Rusijo, tako da sem si Rusijo začel predstavljati kot okinčano gospodično, ki gleda in blagoslovlja z neba kot svetnica s trona to nenavadno početje božjih otrok. Rusija ima vsega, kar si požel človeška pamet. Vse priteka iz Rusije; reka izvira iz Rusije, topoli rajejo korenine iz Rusije in ded, ki je velik in ponosen, je prišel iz Rusije. Velikokrat je pravil: »Iz Galicije prav od Kijeva in Harikova pa še naprej.« Kadar je tako pripovedoval o Rusiji, se je vame prikradla modra siva neskončnost. Prepredena je bila z zemeljsko srečo, rekami, hišami, sončnim in sivim nebesom. A kakor je v vseh velikih besedah in stvarih srž dvom, tako je iz ideala o velikem rešitelju in osvoboditelju z vzhoda lezel tudi meduzast pomislek. Kradoma.«

Knjiga vsebuje šest novel in na koncu še kratko zaključno poglavje »Mučenja - ustrelitve - čistke«, v katerem je strnjeno prikazano razočaranje in streznitev, ki je sledila. Stalinove slike so pometali v reko. Zdaj je postalo geslo: »Dol s Stalinom! in k temu so dostavljali ljudje: »Da bo le kruh.« »Da ne bodo pobijali in trpinčili nedolžnih ljudi.«

Jože Felc nam prikaže v teh svojih desetih novelah, v katerih nastopajo vedno isti ljudje, izrez iz resničnega življenja, iz resničnega povojnega primorskega in vseslovenskega dogajanja. Njegova domača vas je nehote simbol za vso slovensko domovino: takih otrok, dedov, očetov in mater, tajnic Angel, ki so naenkrat znale vse, od naravoslovja do teologije učitelj Elz, ki so mislile eno, učile pa drugo, Silv, ki so imele otroke s tujimi vojaki, in domačih babic, ki se ne dajo zapeljati nobenim frazom, je bila polna vsa slovenska zemlja. Knjiga je napisana moderno, kritično, v njej je polno humorja in jedke satire, razodeva pa tudi resničen pripovedni dar. To je gotovo ena najpomembnejših, najbolj zlahtnih knjig, kar jih je prišlo po vojni na slovenski knjižni trg.

Sodobno kmetijstvo

Opombe k novemu zakonu o kmečki posesti

Zakon z dne 14.8.1971, štev. 817, ki ga je objavil državni uradni list dne 14. 10. 1971, štev. 261, prinaša vrsto novih določil in ugodnosti v primerih ustanavljanja in stapljanja kmečke posesti. Novosti so naslednje: predviden je krajši rok za vračanje posojil z enodstotno obrestno mero (od 40 na 30 let), določena so prednostna merila pri dajanju posojil; za določeno dobo je predvidena nedeljivost obratov; okolnosti, zaradi katerih kmetovalec zgubi pravico do ugodnosti, so večje; za isto zemljišče ne more dobiti dvakrat ugodnega posojila; tudi kmetijske zadruge imajo pravico do ugodnega posojila; za razvoj kmečke posesti so odslej pristojne dežele in ne več ministrstvo za kmetijstvo.

Kdo ima prednosti?

Do ugodnih posojil imajo prednost: a) tisti, ki imajo posebno pravico ob prodaji kmečkih zemljišč; b) kmetovalci, ki kupijo zemljišča, katera so že prej obdelovali kot najemniki, spolovinarji itd.; c) kmetovalci, ki z nakupom zemljišč zaokrožijo svoje posestvo.

Posebno pravico do nakupa kmetijskih zemljišč imajo: a) najemniki, spolovinarji itd., ki so zemljišče, katero je naprodaj, obdelovali vsaj dve leti (prej štiri leta); b) sodečiči, ki bo razdelitvi podedovanega posestva obdelujejo zemljo; c) kmetovalci, katerih posestvo meji z zemljiščem, ki je naprodaj, razen če se to ne proda najemnikom, spolovinarjem in graditeljem.

Po zakonu mora vsak lastnik, ki hoče prodati neko svoje zemljišče, obvestiti vse kmetovalce, katerih zemljišča mejijo z njegovim. Težave utegnejo nastati, če se bosta za isto zemljišče potegovala dva kmetovalca: kdo bo določil, komu pritiče zemljišče?

Učinkovito sredstvo proti izigravanju kmetovalcev

Da se prepreči izigravanje kmetovalcev, določa zakon naslednje: prodajalec je dolžan obvestiti kmetovalca s priporočenim pismom in potrdilom o njegovem prejemu; v pismu mora navesti ime možnega kupca, prodajno ceno in druge pogoje.

Clen 6 določa, da izgubijo pravico do davčnih in kreditnih olajšav tisti kupci, ki plačajo za zemljišče višjo ceno, kot jo je bilo določilo pristojno pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo.

Pomembne so novosti, ki jih prinašata člena 11 in 12. Z ugodnimi posojili kupljena zemljišča so nedeljiva za dobo 30 let, razen v primerih razdelitve zemljišč med dediči. Posestvo mora vsekakor ustrezati velikosti sodobnih kmetijskih obratov. V določenih primerih bi moral eden dedičev odstopiti svoje zemljišče sodečiču, kmetovalcu. Vsekakor mora kupoprodajna pogodba omenjati prepoved razdeljevanja posesti, kar je treba vpisati v zemljiško knjigo. Komaj po desetih letih je moč kupljena a nerazdeljena

zemljišča prodati. Novi kupec lahko prevzame isto dolgoročno posojilo skupno z vsemi ostalimi obveznostmi.

Nadalje je pomembno poznati določilo, da se tudi nobeno od ostalih zemljišč, katerih lastnik je kupec, ne sme prodati za dobo 10 let, oziroma da nihče, razen lastnika ne sme obdelovati zadevnih zemljišč. Izjeme so dopustne s predhodnim dovoljenjem pokrajinskega kmetijskega nadzorništva.

Zakon št. 817 prinaša torej vrsto določil, ki jih je bilo potrebno uvesti bodisi zaradi novih razmer bodisi zaradi nujnosti, da se preprečijo zlorabe in špekulacije. Zelo verjetno pa bodo težko prišli do ugodnih posojil tisti kmetovalci, ki imajo svoja posestva v močno urbaniziranih oziroma naseljenih področjih, posebno v mestni bližini. Znano je, da je območje tržaškega in drugih mest črtano iz seznama področij, v katerih se omejen zakon lahko izvaja. Vsekakor pa bodo pravilno ravnali kmetovalci, če se bodo pravočasno pozanimali na kmetijskem nadzorništvu vsakekrat, kadar nameravajo kupiti kako zemljišče.

—o—

SVET BO SHAJAL TUDI BREZ BENCINA

(nadaljevanje z 2. strani)

gov tudi zdaj. Toda do takrat bo gotovo odkritih na svetu še mnogo novih petrolejskih ležišč. In predvsem se zna zgoditi, da Zahod takrat sploh ne bo več tako akutno potreboval petroleja.

Tehnologija napreduje danes silovito naglo in vedno hitreje. Petrolej je samo eden izmed stadijev tega razvoja. Jasno je, da pe-

troleja na svetu ni neomejena količina in da ga bo prej ali slej zmanjkalo. Nekoč bi bila nujno izčrpana vsa nahajališča, če bi svet ostal pri današnjih motorjih. Toda tehnologija mora računati že danes z omejeno količino petroleja in zato mora misliti na druge rešitve. Predvsem na motorje, ki jih bo gnalo kaj drugega in ne bencin ali nafta. To postaja še nujnejše zaradi strašnega problema okuženja naravnega okolja, zlasti morij in zraka v mestih. Ta nuja bo zelo pospešila iskanje drugačne rešitve. Tehnologija bo iznašla in izdelovala motorje, ki bodo delovali z drugačnimi pogonskimi sredstvi, z vedno preprostejšimi in na vedno bolj enostaven način. Morda bo končno zadostovala voda s sistemom naglega segrevanja v paro in ohlajevanja ali kaj podobnega. Na razpolago bo tudi atomska sila, gre le za to, da se izdelajo dovolj majhni in ceneni motorji. A verjetno je niti ne bo treba uporabiti, ker bodo našli bolj enostavne in cenejše rešitve.

Te dni so ameriške agencije spravile v svet novico, da je Fordova družba odkupila od družbe Philips 155 let star patent motorja, ki ga zdaj izpopolnjujejo. Ta motor deluje lahko na vsakršno gorivo, celo na olivno olje. Iznašel ga je l. 1817 škot Robert Stirling, a je šel kmalu v pozabo. Motor ima obliko soda in ga je lahko pritrditi. Je štiribatni in njegovo delovanje je izredno preprosto. Lahek plin je zaprt v notranjosti ter se izmenoma razgreje in ohladi. To daje silo batom. Izpuh je minimalen in tako bi bil rešen problem okuženja okolja. Gre še za to, da se ugotovi trajnost takega motorja in cenenost izdelave, kar bosta družbi Ford in Philips skupno preučevali. Gotovo pa se bodo pojavile še nove zamisli, ki bodo rešile svet more petroleja in političnih spletk ter izsiljevanja v zvezi z njim.

Uprizoritev Rebulove igre v Buenos Airesu

Gledališki odsek Slovenske kulturne akcije je uprizoril v petek, 4. avgusta, dramo Alojza Rebula «Pilatova žena». Ponovitvi sta bili, kot povzemamo iz Gledališkega lista, ki so nam ga poslali, v soboto, 5., in v nedeljo, 6. avgusta. Dramatizacijo in režijo je oskrbel Nikolaj Jeločnik, za upodobitev, scenografijo in kostumografijo pa je poskrbel arh. Marjan Eiletz. Igrali so: Gallo, ženo Poncija Pilata - Pavči Eiletz, Deboro, njeno družabnico - Lučka Potočnik, Poncija Pilata - Frido Beznik, velikega duhovna Kajfa - Lojze Rezelj, apostola Janeza - Janez Zorc, dekuriona Kvadrata - Janez Jerebič, Jezusovo mater Marijo - Marija Kačar Fink, Jezusov glas - Stanko Jerebič, Napovedovalec - Nikolaj Jeločnik.

Pri uprizoritvi so še sodelovali: pomočnik režiserja Frido Beznik, organizacija predstave Lojze Rezelj, sceno je izdelal Janez Zorc, pomagala sta Franc Bidovec in Franci Osojnik, pri osvetljavi Rok Fink Kačar, diapozitivi Janez Zorc z Ani Potočnik, pri zvoku France Tomažević in Božidar Kocmur.

V »Gledališkem listu« Slovenskega gledališča v Buenos Airesu tudi piše: »Rebulova drama »Pilatova žena« nas je prevzela

po svoji globoki tematiki, takò sodobno govorneni pokonciskemu človeku našega atomskega veka vesoljcev; po živi podobi razkristjanjenega in desakraliziranega sodobja, ki jo zna avtor v nizu osmerih dialogov zgodovinskih oseb - večina od njih ima svoj doberšen delež v odrešenjski tragediji na Kalvariji - naslikati in naobrtni na zdajnost: osebe Rebulove drame »Pilatova žena« so osebe naših dni, njihova tesnoba naša tesnoba, njihovi konflikti naši konflikti, njihova usodnost naša usodnost.«

Naj še omenimo, da je natis Gledališkega lista o uprizoritvi Rebulove drame v Slovenski hiši v Buenos Airesu omogočil s svojim mecenskim darom slovenski podjetnik Herman Zupan mlajši - lep primer mecenstva, kot ga je pri nas v Trstu zelo težko najti pri slovenskih podjetnikih.

Mesečnik »Nova mladika«, ki ga izdaja celjska Mohorjeva družba, je svojo zadnjo avgustovsko številko posvetil problemom zamejskih Slovencev. Uvodni članek je napisal prof. Tomaž Pavšič, tehen članek pa je prispeval tudi dr. Stanko Janežič, sedaj profesor na mariborskem oddelku teološke fakultete, ki je več let prebival na Tržaškem in še vedno skrbno spremlja življenje slovenske narodne skupnosti v Italiji. Revija prinaša tudi pogovor z dr. Dragom Stokom, deželnim svetovalecem, izvoljenim na listi Slovenske skupnosti.

REPEK

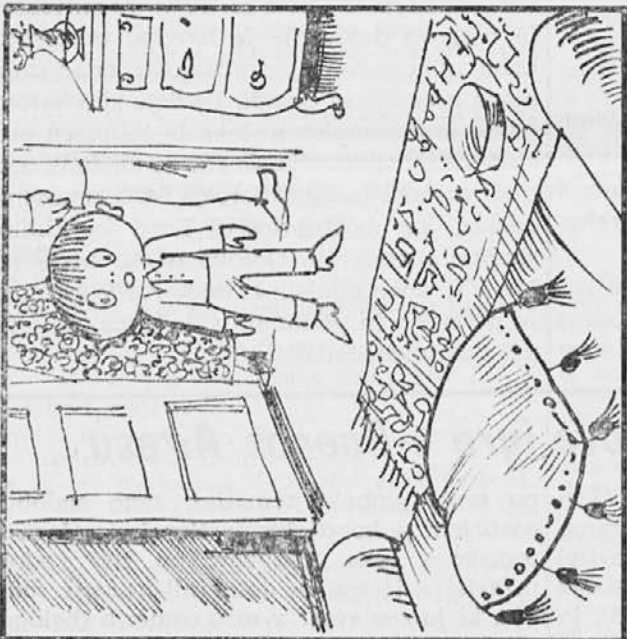
Piše: P. Kovač - Riše: Melita Vovk

tru v naročje. Peter je sedel na tla in božal svojega Repka, Repek ga je lizal in mahal s svojim repkom, da je delal pravi prepilih.

»Kakšen ljubezniv deček,« je rekla dosedanja Repkova gospodarica. Pismošna pa je vse smehljaje se opazoval in rekel:

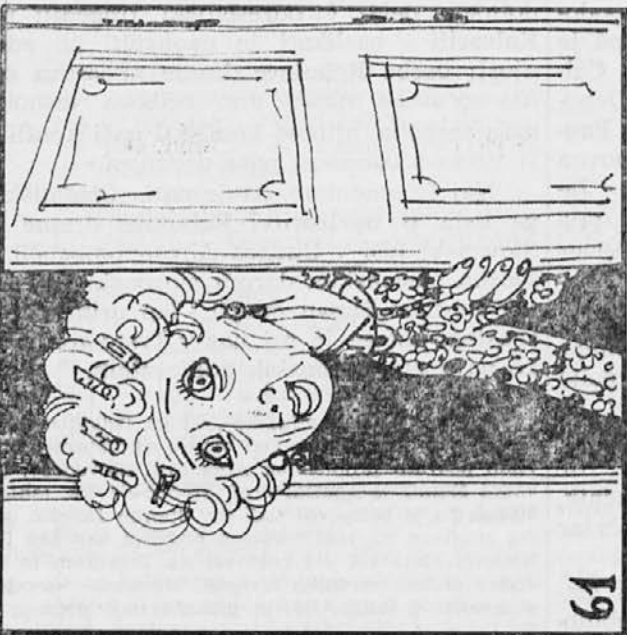
»Saj je kot v filmu!«

Odpeljala ju je v stanovanje. Po temnem hodniku so prišli v veliko kuhinjo. Peter je razburjen opazil v kotu zamešno blazino s čofi, poleg nje pa rožast krožnik. Le psička ni bilo nikjer videti. Iz kuhinje so peljala vrata na dolg in ozek balkon. Teta jih je odprla in tam je v lisi sonca nekam poklapano sedel Repek.

»Re-re-repek!« je zajecijal Peter.

Repek je zastrigel z ušesi in se kot žoga pognal Pe-

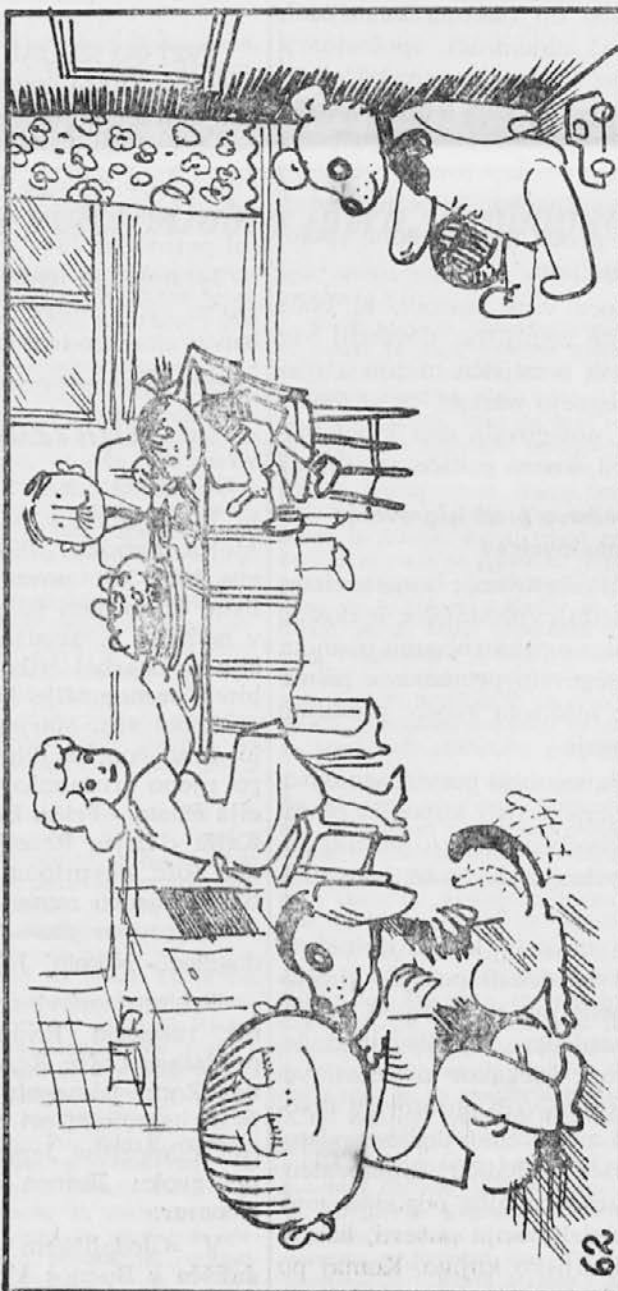
61. Petru se je zdelo, da je trajalo strašno dolgo, preden so se znotraj oglašili koraki. Potem so se vrata počasi odprla in med njimi se je prikazal precej naguban obraz, obdan s svetlo rumenimi lasmi. Na prvi pogled se je zdela ta teta Petru prav čudna. Povrh je bila še oblečena v dolgo, rožasto haljo. Toda prijazno se je nasmehljajala pismošni, prijela Petra za roko in rekla:

»Aha, to je tisti deček.«

kupu peska pekla potičke in na ves glas prepevala. Repek je sedel na stopnici in nepremično gledal po ulici navzdol. Čakal je Petra. Ko se je Peter prikazal na vogalu, je Repek kratko zalajal in mu stekel naproti. Urška je odvrгла lopatko in stekla za njim. Peter pa se jima je pognal nasproti, da so ropotali vsi svinčniki v njegovi torbici.

K o n e c

62. Tako se je Repek vrnil domov in spet je bilo vse prav. Mama je v čast vselega dogodka spekla veliko smetanovo torto in tudi pismošni so povabili.

»Saj sem jo pošteno zaslužil,« je dejal. Peter ga je hvaležno gledal, Urška pa je izjavila: »Ko bom velika, bom stlic in bom poštal!«

Kar na lepem je bila spet jesen. To jesen je tudi Peter smel v šolo. Vsako jutro se je pridružil gruči solarjev in na vogalu mahal Urški in Repku.

»Cicibančki, doma ostančki,« jima je zaklical.

»Tiala, midva z lepkom sva pa cicibana,« se je razveselila Urška.

Iz šole se je Peter po navadi vračal sam. Pouk v prvem razredu se pač prej konča kot v drugih. Hodil je zelo hitro, da bi bil prej doma. Ko je prišel do domačega vrta, je zagledal Urško, ki je na